שער המצוות — בשלח

דרוש א' מצות תחומין בשבת כתיב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי ונבאר מ"ש במשנה הקיטע יוצא בקב שלו כו'. הנה בענין דרוש קבלת שבת נת' ענין התחומין. אבל ענין יציאת שבת לרשות הרבים וענין יציאת הקיטע ענינם הוא זה. דע כי כאשר מלכו אותם המלכים דארץ אדום ומתו וירדו למטה תחת עולם האצילות נתבררו מהם הסיגים ונעשו בחי' קלי' והם נשארו עמהם בבחי' נשמה להם המחיה אותם כנז' בענין י"א סממני הקטורת וכבר נתבאר במקומו בענין המלכים האלו איך בתחי' האצי' יצאו ונאצלו י"ס ג"ר ושש קצוות ומלכות והנה השש קצוות לא יצאו בהתחברות אבל היו נפרדות כל אחת בפ"ע זו למעלה מזו ואז היו נקראים רשות הרבים כנז' בזוהר דלית רבים פחות מתלת דהינון ג' אבהן חג"ת ואח"כ בזמן התיקון ע"י העיבור נתקנו שש קצוות אלו ונתחברו יחד ונעשו בחי' פרצוף אחד מקושר ומחובר מכל השש קצוות ונק' ז"א ואז נשתנ' שמו ונק' רשות היחיד מיוחד יחד רחבו ארבעה וגבהו עשרה שהוא שם ההוי"ה דמ"ה דאלפון אשר בז"א כנו' ובה ד' אותיות הפשוטות הנק' רחבו ועשר אותיות מילואיו הנקרא גבהו והנה מה שנשאר שלא יכול להתברר ולהתקן נשאר למטה בבחינת המלכים אשר בתוך הקלי' כנז"ל וכנז' באדרת נשא דאלין מלכין מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו ונשארו למטה בתוך הקלי' כעין נשמה להם להחיותם וכיון שעדיין לא נתקנו נשארו נפרדים זה מזה ונקרא רשות הרבים ואסור לטלטל שם ביום השבת ולא להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים או להפך ואמנם כל הנאצלים וכל הנבראים כלם צריכים מזונותם וחיותם מן המאציל העליון והנה מזון אלו המלכים אשר בקלי' נמשך להם מן ז"א והנה בז"א כלולים ג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה כמבואר אצלנו שמכל ארבעה ההויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן יצאו בחי' המלכים כנז' בסוד רפ"ח ניצוצין אמנם כשהוא זן ומפרנס אותם אינו מן ההויות עצמן אלא מן המילוים אשר בהם בלבד לפי שמילוי גי' אלהים ואלו המלכים הם אלהים והם דינים קשים גמורים ולכן אינם מתפרנסים אלא מן המילויים עצמן ולא מן ההויות עצמם ולכן צריך שתדע כלל אחד כי כאשר ההויה היא פשוטה היא גרועה במעלה מן המילוי שלה בהיותו לבדו אבל כשההוי"ה מחוברת עם מילויה אז ההוי"ה היא יותר מעולה מן מילויה והנה ג' מילוים שבשלשה הויו"ת ע"ב ס"ג מ"ה הם מ"ו ל"ז י"ט והם בגי' ק"ב ומן הק"ב מתפרנסים המלכים הנז' ואז הם נק' ק"ב חרובין הנז' בר' חנינא בן דוסא כנז' בזוהר פ' פנחס בר"מ כנודע דמלכין קדמאין מיתו ואתחרבו ונעשו ק"ב חרובין והנה ר"מ מתיר שיצא ז"א בקב שלו לר"ה הנז' לפרנס המלכים אשר שם כנז' והיותו נק' קיטע הוא לטעם הנז' כי אינו יוצא בהויו"ת שלימות אלא קטועים כי שורשם נשארים למעלה ברשות היחיד ואינו יוצא אלא בק"ב שלהם שהם אותיות המילויים שנקטעו מהם. גם נק' קיטע לטעם שנת' אצלינו בענין קבלת שבת שאז נה"י שבכל עולם מתעלים למעלה במקום חג"ת ונשאר מקומם פנוי בבחינת שדה ואין אחיזה לחיצונים ביום השבת אלא שם ולא למעלה ולכן נק' ז"א קיטע כי נתעלו רגליו שהם נה"י בחג"ת שבו ונראה כקיטע.

דרוש ב' כבר ידעת כי תחום שבת מדאורייתא הוא עד ד' פרסאות (צ"ל ג' פרסאות שהם י"ב מיל כמ"ש הרב אח"כ בע"ב ועי' מ"ש מוהרש"ו זיע"א דף ט"ז ע"א) שהם י"ב מיל כענין מחנה ישראל וסוד הענין כי נת' אצלינו כי בשבת נכללים ג"ת נה"י העולים למעלה בג"א חג"ת ונמצא כי המקום שהיו בו בימי החול ג"ת נה"י דעולם העשיה הם עתה מקום חלל וריקן ופנוי ואין בו בחי' דירה וישו' רגלי בני אדם וחזר להיות בחי' שדה שאינו מקום ישוב ודירה ולכן אין איסור תחומין נוהג במדינה במקום שיש ישוב בני אדם ובתים רק בשדות כי אפי' עיר גדולה כאנטוכיא מהלך את כולה והנה בימי החול תחת מקום נה"י דעשיה היה שם מקום פנוי וריקן הנק' שדה ושם מדור אל כל הקלי' דעשיה תחת נהי"ם דעשייה והשדה ההוא נק' שדה אדום ועליו נאמר כי בשדה מצאה צעקה הנערה כו' וכל הי"ס דעשיה נק' מקום ישוב ובתים ועירות ואמנם עתה ביום השבת שנתרוקן גם המקום שהיו בו נהי"ם דעשיה ונשאר חלל ונמצא כי גם הוא נקרא עתה שדה ואמנם השדה של חול נק' שדה אדום כנז' וזה השדה שנעשה עתה בשבת נק' שדה של תפוחין קדישין כנו' והבן זה היטב והנה כשמתעלין נהי"ם דקדושה נשאר בהכרח רושם הקדושה במקומו ואז אין כח אל הקלי' שמקומם יותר למטה הנק' שדה אדום כנז' לעלות בשדה הזה הקדוש הנק' חת"ק ולכן קדושת האדם העליון שהם י"ס דעשיה יכולין בשבת להתפשט קדושתן עד למטה בכל שדה התפוחים וכל זה השדה נק' תחום של שבת אבל מחוץ לתחום ששם הוא שדה אדום מקום הקלי' אסור לצאת שם בשבת ולהמשיך שם קדושת אדם העליון י"ס דעשיה שהיא קדושת שבת נפלאה משא"כ בקדושת החול שהיא קלה בסוד ומלכותו בכל משלה ובסוד גלות השכי' בח"ל והבן כל זה והנה בעלות הנה"י למעלה גם המל' עולה עמהם לפי שאינה תופשת מקום לעצמה כי הנקבה עומדת אב"א בנה"י דדכורא כנודע ובעלות הנה"י גם היא העומדת באחוריהם עולה עמהם ונמצא עתה היות מקום ד"ס פנויות וריקניות וכנגדם הוא ד' פרסאות תחום שבת ולפי שהמקום הזה הוא עשיה אשר כל כללותיה נק' מל' נוקבא כנודע והנה הוא נק' אדני ושם בעולם העשיה יש בחי' הה"ג דמנצפ"ך של הנקבה התחתו' והם בגי' פ"ר וכמ"ש כי לכך עולם העשיה נק' סנדלפון שעולה גי' פ"ר והנה אדני ופ"ר הם גי' פרסה ולכן נק' פרסאות ואמנם הנה"י הם ג' פרסאות וכל פרסה ופרסה מהם היא ד' מילין ע"ש המ' הנכללת עמהם כנז' כי הם שיעור קומתה וע"כ מדאורייתא תחום שבת הוא י"ב מילין אבל אח"כ החמירו רז"ל ואמרו שיעור תחום שבת אלפים אמה שהוא מיל א' והוא כי אחר שגברו הקלי' בעולם נתגברו ועלו למעלה בימי החול עד מקום חצי ספירת הנצח של עולם העשיה כי בספי' ההוד נתאחזו בכולה בסוד נתנני שוממה כל היום דו"ה הו"ד למפרע ובסוד והודי נהפך עלי כו' כי הוד נהפך דו"ה אבל בנצח לא נתאחזו רק בחציו בלבד ולא בכולו בסוד וגם נצח ישראל לא ישקר פי' כי הקלי' הנק' שקר שהם הפך וה' אלהים אמת לא נתאחזו בנצח בכללותו להחזירו כולו לבחי' שקר וז"ס לא ישקר אמנם עכ"ז שלטו בחציו וכמו שמצינו ביעקב שנאחז סמא"ל בכף ירכו הימנית שהיא הנצח כנו' בפ' ויגע בכף ירכו א"כ משמע ששלטו בחצי הנצח ג"כ ולכן גזרו חז"ל אלפים אמה דרבנן שהוא מיל אחד שהוא חצי נצח:

(אמר שמואל צ"ע כי חצי ספירת הנצח היא ד' אלפים ולא ב' אלפים היות כל ספירה פרסה אחת וכל פרסה ד' מילין וצ"ע ועיין תו"ח דקנ"א ע"א) כי עד שם הוא שדה של קדושה ומשם ואילך שהוא מקום שליטת הקלי' אסור לצאת ובז"ת טעם איסור יציאת חוץ לתחום מה ענינו וגם מה ענין העושה מלאכה ביום השבת כי העושה מלאכה גורם שהקלי' שהם בחי' מלאכות נכנסות בתוך הקדושה הנק' יום השבת כי גורם שיכנסו באותו מקום הפנוי והחלל הנק' ת"ש כנז' והנה בהיות שהקלי' למטה במקומה והקדושה נסתלקה למעלה ונתרחקה מאוד מהם ונשארו בלתי הארה וחיות ונק' מתים וחללים וכמו חללים שוכבי קבר כי אין להם השפעה וחיות להיות שריחוק המקום הנשאר פנוי וחלל גרם להם מיתה זו ולכן נק' חללים ע"ש המקום החלל והפנוי ההוא הגורם להם וע"י עשיית מלאכה ביום השבת גורם לקלי' שיכנסו בתוך המקום החלל והפנוי ההוא ויונקים מן הקדושה בהיותם עתה סמוכים אליה ומן חלל חזר חיים שמספרם שוה להורות כי מה שהיה בתחלה חל"ל להם נעשה חיי"ם ולכן עונשו הוא מחלליה מות יומת פי' כי הוא גורם אל הקלי' המתים וחללים שיכנסו במקום החלל וגרם להם שנהפך החלל לחיים א"כ עתה הוא מן חיים יתהפך אל חלל ומות יומת מכ"מ.

האמנם היוצא חוץ לתחום עונשו הוא מועט כי אינו גורם אל הקלי' שיכנסו תוך חלל של הקדושה ולטמא אותו ח"ו אבל גורם לצאת בקדושה אליה ולפרנסה ובז"ת מה טעם קריאת שם זה תחום שבת והענין הוא כי המקום הזה החלל הוא תחום של שבת שהוא הקדושה העליונה שנתעלית למעלה לשבת ולנוח מהקליפות הנאחזות שם בימי החול ואמנם תחום הוא אותיות חות"ם (*א) ואותיות חומ"ת וכמ"ש בדרוש יה"כ בענין חתמנו לחיים וע"ש הענין בקיצור כי אי' עילאה אמו של ז"א היא חמות נוקבא דז"א וממנה נמשך חותם אחד שהוא מן ג' אהיה דיודין ודאלפין וההין שעולים בגי' חותם אשר ע"י החותם הקדוש הזה אין הקלי' יכולים לעלות וליכנס בתוך התחום ההוא כנודע כי אין שליטת החיצונים כלל בג"ר וכדוגמת ענין יין של ישראל שצריך להיותו חתום כדי ליזהר מן הגוים שהן הקלי' וראה והבן איך נעשה בחי' החותם הזה דאימא עילאה בסיום נה"י שבכל עולם ועולם ואמנם דע כי אין בין עולם האצי' לעולם הברי' אי בין ברי' ליצי' או בין יצי' לעשיה אין שם בינתים קלפות מפסיקות כי בכלות עולם האצילות סמוך לו מתחיל עולם הבריאה וכן ברי' ליצי' וכן יצי' לעשי' מחוברים יחד בלי הפסק קלי' ואפי' ביום השבת אשר אז עולים נה"י דאצי' למעלה בחג"ת דאצי' וכן בברי' וכן ביצי' עכ"ז הנה ג"ר דברים עולים למקום שהיו שם נה"י דאצי' למעלה בחג"ת דאצי' וכן בשאר עולמות ונמצאו כולם דבוקים לגמרי ולא יתפרדו משא"כ בסיום עולם העשי' שהקלי' בימות החול סמוכים ודבוקים אל סיום נה"י דעשיה וכאשר ביום השבת עולים נה"י דעשיה בחג"ת דעשיה נפרדים מן הקלי' ועולים ואין הקליפות עולות עמהם כלל אז הי"ס דעשי' הנק' נפש כנו' שובתת ממלאכת הקלי' לתת להם השפעה ואז יש לה שביתה ומנוחה יתרה וז"ס נפש יתרה בשבת והבן זה וכאשר בא מ"ס אז מסתלק החותם דאי' מן התחום הנז' ואז ג"כ חוזרין נה"י דעשיה לירד למקומן ונתקרבו כבתחלה עם הקלי' ואז הקלי' יונקים שפע ונאחזים בהם כי כבר אין שום חלל הפסק ביניהם ובז"ת סוד תגבורת הקלי' בכל מ"ש כי אז הם רעבים גם צמאים מיום השבת ועתה מתגברין ולכן הצריכו לומר הבדלה ומזמור ויהי נועם כנו' ואז הנפש הנק' עשיה אובדת שמחתה ומצטערת ונעצבת על שחזרה להדבק עם הקלי' ממש ולכן תיקנו ברכת הריח וז"ס וינפש שאמרו רז"ל ו"י נפש והענין כי אע"פ שבמ"ש גם הנה"י דאצי' ושל ברי' ושל יצי' חזרו לרדת למקומם עכ"ז אין בהם קריבה עם הקלי' כלל בין בשבת ובין בחול ואין הפרש להם משבת לחול זולתי שבשבת עולים למקום גבוה יותר משא"כ בחול ולכן לא כתיב וירוח או וינשם אבל הנפש שהוא בחי' העשיה שבשבת נתרחקה מן הקלי' ובחול חזרה להדבק בהם כתיב וינפש לנפש שחזרה להדבק בקלי': דרוש ג' ונבאר סוד עירובי מבואות וחצירות ותחומין כבר נת' ענין איסור תחומין בשבת מה עניני ואמרנו כי בשבת עולים נה"י דעולם העשיה למעלה במקום חג"ת דעשיה ונשאר מקומם פנוי וחלל שיעור ג"ס הנז' אשר כנגדם שיעור ג' פרסאות נקרא תח"ש מן התורה ואחר ששלטו הקלי' בב"ס וחצי לא נשאר חלל רק שיעור שני מילין שהם חצי ספירה ונראה לע"ד חיים כי לכך נק' זה תחומין דרבנן כמ"ש כי נו"ה נק' ת"ח והנה במקום החלל הזה צריך לערב ערובי תחומין כי הוא מקום שדה של תפוחים כנז"ל. אמנם עירובי חצרות הוא יותר למעלה והוא במקום ישוב ואינו שדה אמנם יש בו בתים וחצרות ומבואות וישוב ושם צריך בחי' עירוב אחר וטעם היותם נקראים חצרות הוא כי נו"ה בתי בראי נק' בתי החצרים שהם לבר מגופא כנז' וז"ס מ"ש רז"ל (עירובין דפ"ז) לא אמרו לערב בחצרות אלא שלא לשכח את התינוקות והענין כמ"ש כי נו"ה נק' תינוקות של בית רבן בסוד ועשית שנים כרובים זהב כו' כנז' בריש הקדמת פ' בראשית וכמו שביארו שם מורי ז"ל והעתקתיו מכתיבת ידו וע"ש ואמנם שיתופי מבואות הוא יותר למעלה והוא בחג"ת שהם ג' אמצעיות הנק' בתי גואי כי מבואות לשון ביאה וכניסה בבתי גואי ונבאר עתה תחלה מציאות העירוב בעצמו מה ענינו למעלה בשיתופי מבואות שהם בחג"ת ומשם ית' עירובי חצרות שהם בנו"ה ועירובי תחומין שהוא בתחום שבת החלל הנה עירוב הם אותיות ע"ב רי"ו והכונה היא לעשות באופן שהקו האמצעי שהוא ת"ת רחמים יכריע אל ב' הקוים ימין חסד שמאל גבורה ששניהם יתערבו ויתחברו יחד בקו האמצעי ת"ת וע"י תתמתק הגבו' עם החסד המתערב עמה וכל זה ע"י חיבורם בקו האמצעי כי הוא המכריעם לחברם שיתמתקו זב"ז ועי"כ יתבטל כח הדינין ותתבטל אחיזת הקליפות ויוכל האדם להכניס ולהוציא בחצרות ומבואות או בתחומין בלי פחד מהקלי' וידעת כי חסד גי' ע"ב וגבורה גי' רי"ו הרי עירוב כי החו"ג ע"ב נתערבו יחד במקום הת"ת ונעשו עירוב אחד ממותק והרי נת' ענין עירובי מבואות בחג"ת וכן עד"ז הוא ערובי חצרות בנה"י שיתערבו נו"ה שהם חו"ג ע"ב רי"ו על ידי היסוד המכריע ביניהם ועד"ז במקום התחום שהם רשימו דנה"י שנסתלקו משם כנ"ל.

ונבאר עתה ענין תענית חלום בשבת כבר הודעתיך כי שבת ה"ס א"ל אדנ"י באופן זה א"ל אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד עולים גי' שבת ואם תוסיף על זה פנים פשוטים דהוי"ה שהם גי' כ"ו עם האחורים הפשוטים של הוי"ה שהם גי' ע"ב ועם האחורים המלאים באלפי' העולים ק"ל אשר גי' בחינות אלו הם גי' ברוך כנודע הנה יעלו הכל בגי' תענית וז"ס תענית שבת והכונה זו תכוין כשתאמר אל אדון על כל המעשים כו' כי הנה אל אדון הוא עצמו סוד של אדנ"י ולכן תכוין בשם אל פשוט ובשם אדנ"י מלא כנז' ויעלו ג ' שבת כנז' וכשתאמר ברוך הוא ומבורך בפי כל נשמה תכוין במלת ברוך אל כ"ו ע"ב ק"ל שזכרנו ותחברנו עם שבת ויהי' הכל גי' תענית כנז' ואח"כ בתפלת חזרת מוסף כשתאמר איה מקום כבודו להעריצו תכוין בז' שמות הנודעים שהם ד' הויות דעסמ"ב וגי' אהי"ה דיודין ואלפין וההין ודע כי ז' שמות אלו אליהם רמזו רז"ל באומרם המתענ' בשבת קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה הם ז' שמות הנז' שיש בהם ע' אותיות ונק' ע' שנה גם בשם ע"ב וס"ג הנז' יש בהם ז' יודי"ן והם גי' ע' והם הנק' ע' שנה גם האחורים המלאים דע"ב וס"ג הנז' שהם קפ"ד וקס"ו עם ד' אותיות ההוי"ה והכולל שלהן עולין בגי' שנה וז"ס ע' שנה ואמנם מ"ש רז"ל קורעים לו גזר דינו כו' הענין הוא כי קר"ע גי' ש"ע וירמוז כי ש"ע נהורין עילאין דא"א שמתגלים עתה ביום השבת ומאירים והם גי' קר"ע הם יגרמו לקרוע גז"ד של ע' שנה הנמשך מן הדינין שיש באלו ב' האחורים דע"ב וס"ג הנק' ע' שנה כנז' שהם דינין וגם קורעין גז"ד של ז' שמות הנז' שהם ג"כ גי' סוד ע' שנה כנז'. גם תכוין לשם תרכוסי"ה כל אותיותיו מנוקדות בקמ"ץ. (א"ש אפשר לומר שגם הז' קמ"ץ רומז לשם יב"ק שהם הוי"ה ואלהים וז' קמץ בגי' יב"ק שהם ז' יודי"ן וז' ווי"ן) וביאור שם זה הוא כך כי אותיות תר"י שבשם הנז' ה"ס כ"ח אותיות שיש במילוי המילוי דהוי"ה דיודי"ן והם עולים בגי' תר"י ואותיות כ"ו תכוין בהם אל חשבון ד' אותיות ההוי"ה פשוטה שעולה כ"ו ואותיות ס"ה תכוין בהם אל שם אדנ"י שהוא גי' ס"ה ונמצא כונת זה השם הוא להמתיק דיני שם אדני ע"י שם ההוי"ה פשוטה שעולה כ"ו וע"י כ"ח אותיות מילוי מילויה (א"ש נלע"ד לומר שגם השם ע"ה עולה בגי' שבת) וצריך שנבאר למה הפסיקה יו"ד של תר"י בין אותיות ס"ה והתירוץ הוא כי ירדה אות יו"ד של כונת תר"י כנז' והושמ' בין ב' אותיות ס"ה שהם אדנ"י להמתיק דיניה וכבר ידעת מה שאמרו רז"ל שהמתענה בשבת צריך למיתב תענית לתעניתיה ביום א' והנה כשמתענה ביום ראשון יכוין בשם הנז' בניקוד אתה סתר לי מצר כו' כי משם הוא שורש השם הנז' ומפסוק ההוא יוצא וזה ניקודו תַרַכֵּוָסִיהַ: